

Juses Verne: Dvacet tisíc mil pod mořem (kapitola 1.) UKÁZKA SCI-FI LITERATURY

V době, kdy došlo k popsáním událostem, vracel jsem se z vědecké výpravy do pustin Nebrasky ve Spojených státech. Byl jsem na tuto výpravu vyslán francouzskou vládou jako suplující profesor Přírodovědeckého muzea v Paříži. Po šestiměsíčním pobytu v Nebrasce jsem přijel koncem března s cennými sbírkami do New Yorku. Počátkem května jsem měl odplout do Francie. Zatímco jsem se zabýval tříděním svého mineralogického, botanického a zoologického bohatství, došlo k oné nehodě Scotie.

Byl jsem dokonale zpraven o této významné události. A jak bych také nebyl? Pročetl jsem několikrát všechny americké i evropské časopisy, aniž jsem se ovšem dověděl o něco víc. Ta záhada mě znepokojovala. Nevěděl jsem, co si o tom myslet, a tak jsem přecházel od krajnosti ke krajnosti. Nedalo se pochybovat, že na tom něco je, a nevěřící byli vyzváni, aby si vložili prst do rány Scotie.

Při mém příjezdu do New Yorku byla tato otázka středem zájmu. Domněnka o plujícím ostrově, o prchajícím skalisku, obhajovaná několika méně povolanými osobnostmi, byla opuštěna. Jak by se také mohlo skalisko pohybovat takovou úžasnou rychlostí, kdyby v sobě nemělo stroj?

Pro rychlost pohybu byla stejně zavržena i existence plovoucího vraku nebo obrovské trosky. Zbývala jediné dvě možná řešení této otázky, která vedla k tomu, že se vytvořily dva velmi vyhraněné tábory: jeden trval na úžasně silné nestvůře, druhý věřil v ponorku nesmírných pohybových schopností.

Tato druhá, celkem zcela přijatelná domněnka nemohla však obstát před šetřením, které bylo provedeno na obou pevninách. Bylo málo pravděpodobné, že by takový mechanismus mohl vlastnit jedinec. Kde a kdy by jej dal postavit a jak by mohl jeho stavbu udržet v tajnosti? Podobný ničivý stroj mohla vlastnit jediné nějaká vláda a v těchto neblahých dobách, kdy člověk vynalézá stále účinnější válečné prostředky, bylo docela možné, že se některý stát pokusil bez vědomí ostatních o takovou strašnou zbraň. Po puškách torpéda, po torpédách podmořské miny - a pak dost. Doufám aspoň.

Ale tato domněnka o válečném stroji padla po prohlášení vlád. Protože tu šlo o veřejný zájem, protože trpěla transoceánská doprava, nepochyboval nikdo o upřímnosti vlád. Jak také připustit, že by stavba takové ponorky unikla očím veřejnosti? Pro stát, který je ve všech svých počinech sledován soupeřskými mocnostmi, je zjehla nemožné takové tajemství uchovat.

Po šetření v Anglii, ve Francii, v Rusku, v Německu, ve Španělsku, v Itálii, v Americe, a dokonce i v Turecku byla domněnka, že jde o obrněnou ponorku, s konečnou platností zavržena.

Tak se na vlnách objevila zase příšera, přes posměch, kterým ji zahrnoval senzacechtivý tisk. Na tomto poli se lidská představitost dostala brzy až k nejsměšnějším představám fantastické ichtyologie.

Po mém příjezdu do New Yorku mě několik osob poctilo prosbou o rozhovor k této otázce. Vydal jsem totiž ve Francii dvousvazkové dílo nazvané Tajemství velkých mořských hlubin. Uvedená kniha, kterou vědecký svět velmi ocenil, udělala ze mne odborníka v této značně neprobádané oblasti přírodovědy. Lidé se tázali po mém mínění. Pokud jsem mohl popírat reálnost oněch událostí, popíral jsem prostě všechno. Brzy jsem však byl přitlačen ke zdi a musil jsem se vyjádřit určitě. A tak "vážený Pierre Aronnax, profesor Pařížského přírodovědeckého muzea," byl listem New York Herald přinucen vyjádřit nějak svůj názor. Podřídil jsem se. Rozhovořil jsem se, protože jsem nemohl mlčet. Probral jsem otázku ze všech stran, politicky i vědecky. Cituji zde závěr velmi obsáhlého článku, který jsem uveřejnil 30. dubna:

Když tedy prozkoumáme nejrůznější domněnky, když zavrhneme všechna jiná mínění,

musíme nezbytně připustit existenci úžasně silného mořského živočicha.

Největší hloubky oceánu dosud vůbec neznáme. Co se tam v propastných hlubinách děje? Které bytosti žijí a mohou žít dvaadvacet až sedmadvacet kilometrů hluboko pod hladinou? Jaké orgány mají tato zvířata? To dovedeme sotva odhadnout.

Přesto však řešení předloženého mi problému může jít jen dvojí cestou: Buď známe všechny druhy živočichů, kteří obývají naši planetu, nebo je všechny neznáme.

Neznáme-li je všechny, chová-li příroda v oboru ichtyologie ještě nějaká tajemství, pak můžeme klidně připustit existenci ryb nebo kytovců dosud neznámých rodů a druhů, živočichů s orgány umožňujícími jim potápění, živočichů, kteří žijí v hloubkách, kam ani sondy neproniknou, a kteří z nějakých důvodů, třeba jen z okamžitého nápadu, chcete-li z vrtochu, vyplouvají v dlouhých údobích k hladině oceánů.

Jestliže známe naprosto všechny živočišné druhy, musíme tohoto tvora hledat nezbytně mezi popsányými již mořskými zvířaty. V tom případě bych byl ochoten připustit existenci jakéhosi narvala obrovského.

Obyčejný narval jednorohý dosahuje často délky osmnácti metrů. Zpětinásobte, nebo dokonce zdesateronásobte uvedený rozměr, dejte tomuto kytovci sílu úměrnou jeho velikosti, zvětšete jeho útočnou zbraň a dostanete žádané zvíře. Bude mít rozměry, které zjistili důstojníci na Shannonu, bude mít nástroj potřebný k proražení Scotie a sílu nezbytnou k rozbití lodního trupu.

Narval je opravdu ozbrojen mečem ze slonoviny, jakýmsi kopím, podle vyjádření některých přírodovědců. Je to největší zub, tvrdý jako ocel. Mnohokrát byly narvalí zuby nalezeny v tělech velryb, které narval napadá vždy s úspěchem. Jiné zuby byly se značnou námahou vytaženy z lodních trupů proražených jako sud nebo zezem. Muzeum pařížské lékařské fakulty má narvalí zub dva metry dvacet pět centimetrů dlouhý a u kořene čtyřicet osm centimetrů široký!

Představme si teď zub desetkrát silnější a zvíře desetkrát mohutnější, vypusťme je rychlostí čtyřiceti kilometrů za hodinu, znásobme jeho hmotu čtvercem jeho rychlosti a dostaneme náraz, který může způsobit onu katastrofu.

Pokud nebudu mít úplnější zprávy, budu se tedy přiklánět k víře v narvala obrovských rozměrů, ozbrojeného ne už kopím, nýbrž skutečnou ostruhou obrněných fregat nebo amerických válečných lodí, kterým se říká rams a jejichž velikosti i pohybové síly by tento narval jistě dosáhl.

Tím by bylo možné vysvětlit mnohé z těch nevysvětlitelných událostí - ovšem jestliže na nich vůbec něco je - přes všechno to, co lidé až dosud zahlédli, spatřili a zažili.

Poslední slova článku byla vlastně projevem mé zbabělosti. Chtěl jsem však do jisté míry ochránit svou profesorskou pověst a nevystavovat se posměchu Američanů, kteří se opravdu dovedou posmívat. Nechal jsem si otevřená zadní dvířka. Ale existenci "příšery" jsem opravdu připouštěl.

Můj článek měl velký ohlas; všude se o něm horlivě diskutovalo. Získal značný počet zastánců. Ostatně jeho výroky ponechávaly volnou cestu představivosti. Lidský duch si libuje v představách obrovských nadpřirozených tvorů. A moře je skutečně jejich nejlepší prostředí, jediné prostředí, v němž mohou vzniknout a vyvíjet se obři, vedle nichž největší pozemská zvířata, sloni a nosorožci, jsou pouhými skřítky. Obrovské spousty vod jsou domovem největších druhů savců, a možná že skrývají i obrovské měkkýše a napohled hrůzné koryše, třeba stometrové humry nebo dvoucentové kraby. Proč ne? Vždyť příroda kdysi odlévala pozemské tvory v dávných geologických dobách, čtvernožce, opice, plazy i ptáky, v gigantických kladubech. Teprve časem se jejich rozměry zmenšily. A proč by nemohlo moře ve svých neznámých hlubinách uchovat tyto obrovské ukázky života dávných věků? Vždyť se moře skoro nemění, kdežto pevniny se mění téměř ustavičně! Proč by se v lůně moří nemohly skrývat poslední obměny obrovitých druhů, pro něž je století rokem a tisíciletí stoletím?

Ale dávám se unášet sněním, ač mi to nepřísluší. Přejme klid přeludům, které čas pro mne změnil ve strašnou skutečnost. Opakuji, že mínění o podstatě onoho jevu se ustálilo a veřejnost bez odporu připouštěla existenci úžasného zvířete, jež ovšem s bájnými mořskými hady nemělo nic společného.

Jestliže v tom však někteří viděli jen řešení ryze vědeckého problému, praktičtější lidé, především v Americe a v Anglii, byli přesvědčeni, že oceány musí být obávaného netvora zbaveny, aby byla zajištěna bezpečnost námořní dopravy. Obchodní a průmyslové časopisy pojednávaly o celé záležitosti jen z tohoto hlediska. Shodly se na tom Shipping and Mercantile Gazette, Lloyd, Paquebot i Revue maritime et coloniale, tedy časopisy sloužící pojišťovnám, které hrozily zvýšením svých pojistných prémie.

Když bylo veřejné mínění jasné, vyjádřily se jako první Spojené státy. V New Yorku byly zahájeny přípravy k výpravě, jež měla onoho narvala pronásledovat. Velmi rychlá obrněná válečná Fregata Abraham Lincoln se chystala k brzkému vyplutí. Jejímu veliteli Farragutovi byly otevřeny všechny zbrojnice, aby mohl fregatu vyzbrojit co nejrychleji.

Ale jak se často stává, od chvíle, kdy bylo rozhodnuto narvala pronásledovat, netvor se už neobjevil. Po dva měsíce o něm nikdo neslyšel. Žádná loď se s ním nesešla. Zdálo se, že se narval dověděl o chystaném spiknutí. Vždyť se o něm tolik hovořilo, dokonce i transatlantickým kabelem! Šprýmaři říkali, že ten chytrák zachytil některý telegram a využil toho ve svůj prospěch.

Fregata Abraham Lincoln byla vyzbrojena na dlouhou plavbu a opatřena nejúčinnějšími loveckými zbraněmi. Nikdo však nevěděl, kam by měla zamířit. Netrpělivost ještě vzrostla, když 2. července došla zpráva, že parník Tampico, plující na lince ze Saň Franciska v Kalifornii do Šanghaje, spatřil před třemi týdny tajemné zvíře v severní části Tichého oceánu. Tato zpráva vyvolala obrovské vzrušení. Kapitán Farragut dostal lhůtu pouhých čtyřiašedesáti hodin. Potraviny už měl naloženy. Lodní sklady byly naplněny uhlím. V posádce nechyběl jediný muž. Stačilo jen zapálit oheň pod kotli, topit a zdvihnout kotvu. Ani půldenní zpoždění by byl kapitánovi nikdo neodpustil. Kapitán Farragut ostatně netoužil po ničem jiném, než aby už mohl odplout.

Tři hodiny předtím, než Abraham Lincoln opustil brooklynskou přístavní hráz, dostal jsem dopis tohoto znění:

*Pan Aronnax
profesor Pařížského přírodovědeckého muzea
Hotel na Páté třídě
New York*

*Pane profesore,
chcete-li se připojit k výpravě Abrahama Lincolna, vláda Spojených států jen uvítá, že se tohoto podniku zúčastní ve Vaší osobě i Francie. Kapitán Farragut má pro Vás připravenou kabinu.*

Se srdečným pozdravem J. B. Hobson tajemník ministerstva námořnictví